

ШЕПІТКО
Тетяна Петрівна,
науковий співробітник
сектору архівів,
ДНСГБ НААН
(м. Київ)

ДОКУМЕНТИ АРХІВУ ДНСГБ НААН ЯК ДЖЕРЕЛО ДОСЛІДЖЕНЬ З ІСТОРІЇ АГРАРНОЇ НАУКИ

У статті проаналізовано роль архівного підрозділу Державної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України в збереженні наукових надбань аграрного напрямку.

В статье проанализирована роль архивного подразделения Государственной научной сельскохозяйственной библиотеки Национальной академии аграрных наук Украины в сохранении научных достижений аграрного направления.

In the article analyzed the value of the Archives of the State Scientific Agricultural Library of the National Academy of Agrarian Science of Ukraine for a safekeeping of the scientific achievements on the agricultural areas.

Плине час, але набуті знання минулого, які є безцінним скарбом для людства, невідвладні часові завдяки архівам. Архіви є невичерпним історично-культурним та науковим джерелом знань для наступних поколінь. Саме таку функцію виконує і архівний підрозділ Державної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України (далі – ДНСГБ НААН) – скарбниця сільськогосподарської та лісотехнічної літератури. З ним тісно пов'язане збереження плідної праці науковців-аграріїв та можливість комплексного дослідження історії аграрної науки. Отже архів

ДНСГБ НААН – це першоджерело для дослідників, які відкривають маловідомі та ще недосліджені сторінки аграрної науки та освіти України.

Метою даної статті є розкриття діяльності архіву ДНСГБ НААН стосовно важливості зберігання звітів науково-дослідних та проектних установ Міністерства аграрної політики та продовольства України (далі – Мінагропрод України).

У наш час сільське господарство знаходиться в глибокій економічній кризі. Реформування аграрного сектору на сьогодні являє собою незавершений процес, тому реформи, поки-що, не приносять сподіваних результатів, що негативно впливає на агропромислове виробництво та сільськогосподарську науку. Відродження агропромислового комплексу має вирішальне значення для економіки незалежної країни. В подоланні кризової ситуації винятково-важливу роль відводять аграрній науці, її участі у розробці та реалізації державної науково-технічної політики в агропромисловій сфері.

Розвиток сільськогосподарської науки – це важлива умова формування політики, спрямованої на реорганізацію аграрного сектора. Але недостатній рівень реалізації наявного потенціалу аграрної науки стримує її розвиток. Тож необхідно застосовувати різні методи для підвищення ролі даної науки в забезпеченні інноваційного розвитку аграрного сектора економіки держави. Забезпечити оптимізацію діяльності наукових установ в агропромисловому комплексі можуть дієві та ефективні їх розробки.

Так, за останні роки науковими установами агропромислової сфери України, зроблено вагомий внесок у важливих напрямках сучасного розвитку науки, її участі в поповненні арсеналу вітчизняних наукових здобутків [1].

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 року № 1084 «Про затвердження порядку формування і виконання замовлення на проведення наукових досліджень і розробок, проектних та конструкторських робіт за рахунок коштів державного бюджету» на замовлення Мінагропроду України наукові установи, підпорядковані даному міністерству, проводять науково-дослідні та дослідно-конструкторські

розробки (далі – НДДКР). Їх основною задачею є пошук та внесення пропозицій аграрному сектору для забезпечення його розвитку. Серед найголовніших можна виділити: виведення агропромислового комплексу з кризи, вплив на його стабілізацію, подальший сталий розвиток та багато інших актуальних питань. Дані розробки є не тільки ефективним важелем подолання негативних наслідків глибокої і затяжної економічної кризи, але й радикального поліпшення показників розвитку виробництва та підвищення рівня і якості життя населення. В результаті проведених досліджень наукові установи складають звіти, які подаються до профільних міністерств та Уряду країни з метою реалізації поданих в них пропозицій [2].

У квітні 2008 року наказом № 241 Міністерства аграрної політики України (на даний час – Мінагропрод України) було затверджено порядок проведення конкурсного відбору науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок, котрі фінансуються за кошти Державного бюджету України. Це надало можливість визначити НДДКР, які відповідають пріоритетним напрямам діяльності Мінагропроду України.

У вирішенні окремих питань можуть брати участь і профільні бібліотечно-інформаційні установи, головною серед яких є ДНСГБ НААН – провідна галузева установа і науково-методичний центр для 263 бібліотек мережі НААН та Мінагропрод України.

Відповідно до закону Верховної Ради України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» від 24 грудня 1993 року № 3814-XII ДНСГБ НААН є центром документознавства та відноситься до національного архівного фонду. Тож архівний підрозділ бібліотеки є однією з ланок системи архівних установ, і має право зберігати документи національного архівного фонду та поповнювати свої фонди і колекції профільними документами, забезпечуючи користувачів доступом до архівної інформації [3].

Головним завданням сектору архівів ДНСГБ НААН є збереження інформаційних скарбів, що містяться в архівних документах. Серед різних видів джерел, що поповнюють архівний фонд бібліотеки, важливе місце належить

звітам про виконані НДДКР, які передаються на постійне зберігання до архіву. Підставою для передачі звітів став спільний наказ Міністерства аграрної політики України та Української академії аграрних наук України (на даний час НААН) від 11 червня 2007 року № 406/56 «Про передачу звітів про виконані науково-дослідні і дослідно-конструкторські розробки». Дані звіти відображають основні етапи діяльності науково-дослідних та проектних установ Мінагропроду України, та становлять значну цінність для науки. Архівний підрозділ ДНСГБ НААН проводить роботу щодо нагромадження, обліку та збереження даних матеріалів для їх подальшого використання науковцями-аграріями а також аспірантами та студентами аграрних вищих навчальних закладів України.

Передача звітів до архіву здійснюється згідно з відповідним актом, що складається працівниками профільних установ у двох примірниках. Перший – надходить разом із справами до архіву, а другий (контрольний) залишається в установі, що надає документи. Даний акт включає систематизований перелік заголовків справ, які розкривають їх склад та зміст. А також забезпечує оперативний пошук документів, відносячись до основної частини науково-облікового апарату архіву. В акті цифрами та прописом вказують кількість фактично прийнятих справ. Даний акт затверджується підписами керівників Мінагропроду України та ДНСГБ НААН. Надходження звітів до архіву здійснюється щороку.

До довідкового апарату архіву ДНСГБ НААН входять: відповідні акти, описи справ, тематична картотека та довідкова база даних автоматизованої бібліотечної інформаційної системи ІРБІС. Присвоєний реєстраційний номер зазначається на титульному аркуші під час оформлення звітів для подальшого зберігання в архіві. Також на титульному аркуші ставиться штамп на якому вказується номер фонду архівного підрозділу, де вони зберігаються, номер опису справ та порядковий номер, згідно з актом, тобто номер одиниці зберігання.

На сьогоднішній день архівному фонду ДНСГБ НААН передано на зберігання 1172 одиниці звітів за період 1992–2006 рр. Щоб забезпечити збереженість отриманих матеріалів необхідно дотримуватися встановлених норм, таких як електро- і протипожежне обладнання архіву, температурно-вологісний і світловий режим, санітарно-гігієнічний режим і т.д. Звіти, що надходять до архіву, розміщуються на стелажах у порядку щорічних надходжень. Надання звітів із архіву у тимчасове користування працівникам установи, дослідникам та іншим зацікавленим особам здійснюється за оформленими замовленнями і реєструється в окремій книзі видачі справ. Так, у 2010 році з архіву було видано матеріали за 25 замовленнями. Перед видачею та після повернення звітів проводиться ретельна перевірка наявності загальної кількості аркушів [4, 5].

Тож архів Державної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України є цінним інформаційним джерелом, яке відкриває важливий напрям наукового осмислення документознавства, як цілісної системи знань про документ, історію становлення та розвитку наукових засад, теоретичних та методологічних основ і є підґрунтям для здійснення різнопланових наукових досліджень.

Список використаної літератури

1. *Крисальний О. В.* Основні напрями розвитку аграрної науки : звіт про НДР (заключний) / О. В. Крисальний ; М-во аграр. політики України, ННЦ «Ін-т аграр. економіки». – К., 2006. – 35 с.
2. *Постанова Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 року № 1084* «Про затвердження порядку формування і виконання замовлення на проведення наукових досліджень і розробок, проектних та конструкторських робіт за рахунок коштів державного бюджету» // Офіційний вісн. України. – К., 2004. – Вип. 34.
3. *Закон України від 24 грудня 1993 року № 3814-ХІІ*) «Про Національний архівний фонд та архівні установи» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1994. – Вип. 15. – Ст. 86.
4. *Діденко А. Н.* Сучасне діловодство : навч. посіб. / А. Н. Діденко. – 2-ге вид., перероб., доп. – К. : Либідь, 2000. – 384 с.
5. *Беспяньська Г. В.* Організація роботи з документами : навч. посіб. для дистанційного навчання / Г. В. Беспяньська ; за наук. ред. В. В. Бездрабко ; Ун-т «Україна». – К., 2006. – 244 с.